

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ ПРОМИСЛОВИМИ ТОВАРАМИ

Для нашої країни поняття інтернаціоналізації сьогодні є ключовим фактором економічного відновлення, що має значні синергетичні ефекти. Інтернаціональна діяльність в промисловості сьогодні формує глобальні ланцюжки доданої вартості, інтеграція до яких є пріоритетом для України. До того ж розширення інтернаціоналізації дозволить побудувати надійну економічну базу, підкріплену за рахунок розширення диверсифікованого виробництва з високою якістю. Це, в свою чергу, сприятиме здійсненню безпосереднього внеску України в процес досягнення Глобальних цілей розвитку тисячоліття, особливо скорочення масштабів бідності, розширення можливостей жінок і стійкого зростання [1].

Для реалізації потенціалу міжнародної торгівлі в досягненні всеосяжного економічного зростання і скорочення масштабів бідності, інтернаціоналізація повинна мати комплексний характер і брати до уваги економічні, соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку. Торгівля, як інструмент реалізації Цілей сталого розвитку, може відіграти роль економічної і соціальної рушійної сили [2].

Розглянемо показники інтернаціоналізації зовнішньої торгівлі промисловими товарами України сьогодні. Для більш повної характеристики особливостей промислового експорту доцільно порівняти ключові показники з аналогічними серед групи країн: Білорусь, Польща, Румунія, Російська Федерація, Словаччина, Туреччина, вибір яких обумовлений територіальною близькістю та історичними передумовами розвитку.

Порівняння з групою обраних для аналізу країн дає змогу відзначити схожість в динаміці промислового експорту та значне відставання українського промислового експорту, не тільки від країн, що демонструють стрімке економічне зростання (Словаччина, Польща), а й від пострадянських сусідів (РФ, Білорусі). Графічне представлення промислового експорту в розрахунку на одну особу дає можливість порівняти експортну орієнтованість країн, дозволяє оцінити скільки одиниць валютних надходжень від промислового експорту припадає на 1 особу, що проживає в даній країні та виявити резерви зростання експортної діяльності.

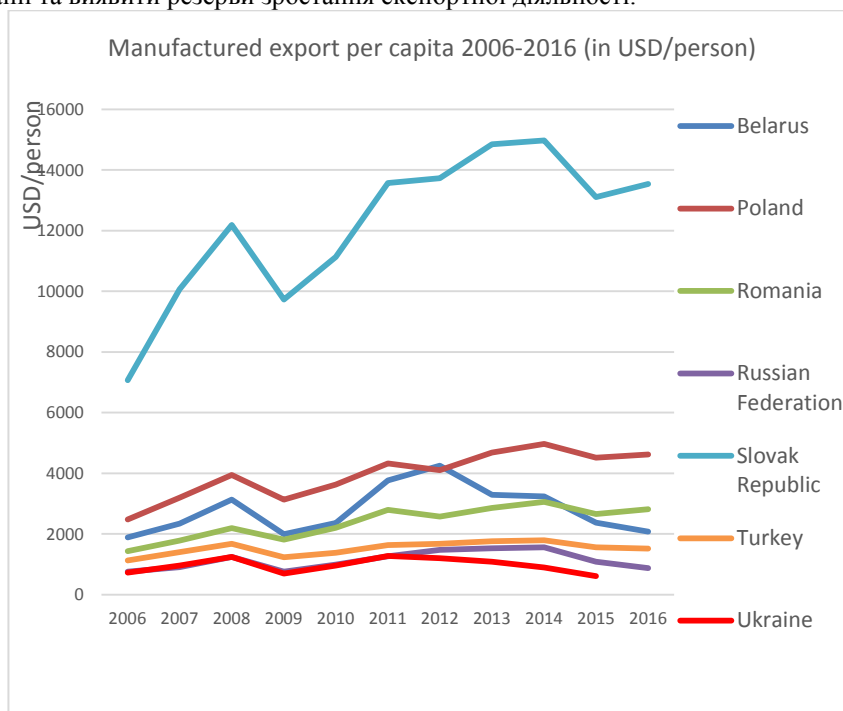

Рис.1. Обсяг промислового експорту в розрахунку на одну особу, дол./осіб за 2006-2015рр. [3]

Згідно представлених даних можна побачити, що в Україні найнижчий рівень експортних надходжень на одну особу. До того ж цей показник за останні десять років навіть зменшився: з 742 дол. до 604 дол/ос. Максимального значення показник промислового експорту досягав у передкризові роки. Так, у 2008 році він становив 1239,3 дол/ос., а у 2011р. – 1271 дол.ос. Дослідження показують, що криза 2009р боляче вдарила по експорту (скорочення показника у 2009 майже вдвічі проти минулого року 696 дол/ос), проте промисловість України швидко оговталась та показала ріст промислового експорту уже в 2011 році 1271 дол/ос. Друге істотне падіння відбулось у 2013 році, коли промисловий експорт просів до 1082 дол/ос та досяг свого дна падіння у 2015 році. Сучасні тенденції показують його поступове відновлення.

Лідером є Словаччина, яка показала стрімкий ріст промислового експорту з 2006р. 7072 дол/ос до 13543 дол/ос у 2016р., за нею слідує Польща (ріст промислового експорту майже вдвічі з 2481 дол/ос у 2006р. до 4620 дол/ос у 2016р.). Меншими темпами промисловий експорт зростав у Білорусі (з 1885 дол/ос у 2006р. до 2073 дол/ос у 2016р.), Румунії та Туреччині. Найближче до України за рівнем промислового експорту була РФ, показник 2006 року якої мав значення майже таке як і в Україні 755 дол/, проте і в цій країні він зріс до рівня 873 дол/ос.

Наступною важливою характеристикою інтернаціоналізації промислового експорту є географічна диверсифікація, що показує його питому вагу в окремі країни відносно загального промислового експорту.

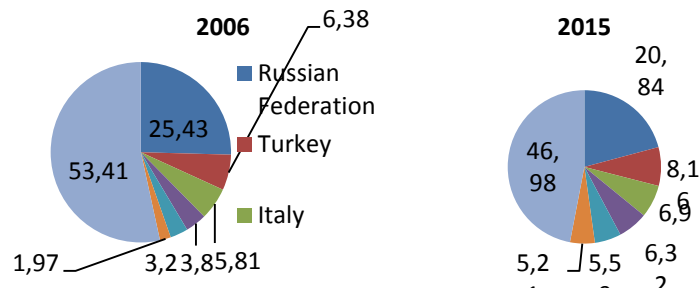

Рис.2. Географічна структура промислового експорту України за 2006-2015рр. [3]

Нині набирають сили тенденції до зміни географічної структури промислового експорту України: зростання питомої ваги експорту до європейських країн у сукупному експорті України, а також до «третьох країн». Структура промислового експорту України за останні роки суттєво змінилася: в експорті до 2013 року питома вага країн Європи в торгівлі з Україною була незначною (25% у 2012 році), однак почала зростати з 2014 року, у тому числі завдяки Угоді про Асоціацію з ЄС та диверсифікації джерел постачання енергоносіїв. Частка українських товарів у імпорті Європи становить 37 % у 2016 році. Зовнішньоторговельний оборот із країнами Азії стабільно зростає (з 26% у 2012 р. до 32% у 2016 р.), натомість обсяги торгівлі з країнами СНД, зокрема Росією, почали зменшуватися ще у 2012 році. Падіння суттєво поглибилося у 2014-2016 роках через збройну агресію та торговельно-транзитні обмеження з боку РФ з 28% до 17% відповідно.

Географічна диверсифікація промислового експорту показує ступінь включення промисловості країни до глобального торговельного середовища. Водночас, залежність від одного торговельного партнера робить вразливою економіку від його політичної волі, що і відбулось в Україні протягом останніх років.

Результати аналізу інтернаціоналізації показують нову економічну реальність, в якій зараз перебуває Україна і доводять гостру необхідність пошуку нових горизонтів для формування такої торговельної політики, яка б сприяла розкриттю технологічного потенціалу України. Для цього необхідно здійснити низку заходів, зокрема, використання низки перспективних інструментів, які успішно використовують розвинені країни:

- активізація зусиль щодо спрощення торгових бар'єрів та гармонізації вітчизняних норм в сфері стандартизації та сертифікації шляхом запровадження стандартизації і гармонізації торгових процедур на шляху від продавця до покупця;
- спрощення вимог до оформлення зовнішньоторговельної документації через узгодження процесів, процедур і потоків інформації на основі електронного оформлення за допомогою електронної декларації (безпаперової передової технології, яка прийнята в усьому світі);
- створення системи державного гарантування, страхування, здешевленого кредитування експорту з метою зменшення рівня ризику та посилення захисту приватної власності;
- формування проконкурентної регуляторної політики з метою полегшення доступу та усунення перешкод для входження на ринок виробників; гарантування рівних умов ведення бізнесу для всіх підприємств;
- підписання нових торговельних угод про вільну торгівлю з країнами, перспективними для українського експорту з врахуванням інтересів вітчизняних товаровиробників;
- інформаційне та консалтингове забезпечення просування експорту українських компаній: інформування щодо можливостей інтернаціоналізації, участь в освітніх програмах, торгових місіях, виставках, ярмарках та ін. заходах;
- використання кращих закордонних практик, зокрема створення спеціальних інвестиційних зон (СІЗ), в яких діють особливі сприятливі умови для ведення бізнесу: технопарків, промислово-переробних зон і експортних зон, розташованих в історично сформованих індустріальних та наукових центрах.

Список використаної літератури

1. Глобальні цілі сталого розвитку 2016-2030. Національна доповідь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Доклад о торговле и развитии 2015. Конференция ООН з торговлі і розвитку (ЮНКТАД). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2015_ru.pdf
3. Product exports and imports by country [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2016/TradeFlow/Export/Partner/all/Product/manuf/Show/Partner%20Name;XPRT-TRD-VL;XPRT-PRDCT-SHR;/Sort/XPRT-TRD-VL/Chart/top10>